

**Ομιλία του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και Υπουργού Οικονομίας &
Ανάπτυξης Γιάννη Δραγασάκη στο συνέδριο «Ηθική Τραπεζική και
Επιχειρηματική Ανάπτυξη» που διοργάνωσαν η Συνεταιριστική Τράπεζα
Καρδίτσας και ο FEBEA**

Χαίρομαι που μου δίνεται σήμερα η δυνατότητα να βρίσκομαι εδώ σε μία εκδήλωση με ένα θέμα επίκαιρο όσο και κρίσιμο για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν.

Θα ήθελα με την ευκαιρία να συγχαρώ τη Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας γι' αυτήν την πρωτοβουλία όσο και για τη γενικότερη συμβολή της στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής τραπεζικής στη χώρα μας και τη στήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω της δράσης που έχει στην περιοχή που εδρεύει.

Ανάπτυξη, βιώσιμη, διατηρήσιμη, δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς

Η Ελλάδα διανύει σήμερα τον πρώτο χρόνο μετά την ολοκλήρωση των Προγραμμάτων Προσαρμογής και την έξοδό της από την επιτροπεία στην οποία βρισκόταν όλα αυτά τα χρόνια. Η οικονομία έχει μπει σε τροχιά ανάκαμψης, όπως πιστοποιείται από τις εξελίξεις αλλά και όπως αναγνωρίζεται από όλους τους διεθνείς οργανισμούς. Οι προβλέψεις είναι ότι κινούμαστε και θα κινούμαστε σε ένα ρυθμό ανάκαμψης της τάξεως του 1,9% - 2,5% ανάλογα με τις προβλέψεις του κάθε φορέα.

Στόχος μας τώρα είναι η επιτάχυνση της ανάκαμψης, αλλά και το να κάνουμε την ανάκαμψη αυτή διατηρήσιμη, βιώσιμη και δίκαιη. Αυτό είναι το πιο κρίσιμο θα έλεγα μιλώντας ειδικά για την Ελλάδα, διότι στο παρελθόν είχαμε μεγέθυνση και μάλιστα για αρκετά χρόνια ισχυρή και όμως αυτό αυτή δεν απέτρεψε την κρίση και τη χρεοκοπία.

Η δραματική εμπειρία της ελληνικής κρίσης κατέδειξε ότι οι τυφλές δυνάμεις της αγοράς δεν μπορούν από μόνες τους να διασφαλίσουν ούτε διατηρήσιμη ανάπτυξη, ούτε βιώσιμη και δίκαιη.

Νέο παραγωγικό υπόδειγμα

Η μυωπική επιδίωξη της μεγιστοποίησης του κέρδους, παραγνωρίζοντας τις ευρύτερες κοινωνικές, αλλά και οικολογικές ανάγκες, οδηγεί αναπόφευκτα σε ανισοροπίες, ανισότητες και κρίση. Για αυτό δεν αρκεί η ανάκαμψη. Πρέπει αυτή να στηρίζεται σε ένα νέο παραγωγικό υπόδειγμα και μία στρατηγική που θα έχει ως στόχο τη μείωση των περιφερειακών και των κοινωνικών ανισοτήτων.

Από αυτή την οδυνηρή εμπειρία που είχαμε ως χώρα αλλά και από τη λανθασμένη διαχείριση της κρίσης τα πρώτα χρόνια με το πρώτο και δεύτερο Μνημόνιο, προέκυψε η ανάγκη για ένα στρατηγικό σχεδιασμό της ανάπτυξης, με άξονα τις κοινωνικές ανάγκες και την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας.

Για το λόγο αυτό η κυβέρνηση ολοκλήρωσε τη διαμόρφωση της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ με τους οποίους είναι εναρμονισμένη.

Διαβάζοντας τις βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ηθικών και Εναλλακτικών Τραπεζών (FEBEA) διαπίστωσα μία μεγάλη σύγκλιση ανάμεσα στις αρχές της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής και τις αρχές ακριβώς που προβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ηθικών και Εναλλακτικών Τραπεζών.

Αρχές όπως:

- Η βιώσιμη χρηματοπιστωτικά ανάπτυξη με συμμετοχή όλης της κοινωνίας.
- Η προώθηση της αλληλεγγύης και της κοινωνικής συνοχής.
- Η εστίαση στην κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Η υποστήριξη καινοτόμων ιδεών.
- Η ανάπτυξη της «πράσινης οικονομίας», της κυκλικής οικονομίας.
- Η διεθνής αλληλεγγύη και το δίκαιο διεθνές εμπόριο, είναι ακριβώς μεταξύ των στόχων που και εμείς ως χώρα επιδιώκουμε.

Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική

Αναφέρθηκα σε αυτό διότι σήμερα που τα μνημόνια έχουν λήξει, η εθνική αναπτυξιακή στρατηγική αποτελεί τον οδικό χάρτη της χώρας στη νέα μετά τα μνημόνια εποχή καθώς και το πλαίσιο για τη διαμόρφωση των επιμέρους τομεακών και κλαδικών πολιτικών στις οποίες προχωρούμε, δεδομένο ότι επί δεκαετίες η χώρα αυτή είχε μείνει χωρίς βιομηχανική πολιτική, χωρίς συγκεκριμένες τομεακές ή κλαδικές πολιτικές σε διάφορους τομείς

Ταυτόχρονα όμως, η αναπτυξιακή στρατηγική αποτελεί το πλαίσιο και την αφετηρία για το σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2030, του νέου ΕΣΠΑ δηλαδή, αλλά όχι μόνον, μία διαδικασία η οποία έχει αρχίσει και ελπίζουμε μετά τις Ευρωεκλογές, μετά τη συγκρότηση των νέων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων να επιταχυνθεί.

Συμπληρωματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα

Σ' αυτή την πορεία, κρίσιμος είναι ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι επαρκείς πιστώσεις και η στοχευμένη χρηματοδότηση είναι προϋπόθεση και για την ουσιαστική επιτάχυνση της ανάκαμψης, αλλά και για την αλλαγή, το μετασχηματισμό του παραγωγικού υποδείγματος.

Η πολιτική της κυβέρνησής μας στον τομέα αυτό, είχε εξ αρχής δύο βασικούς στόχους:

Ο πρώτος στόχος ήταν να συμβάλουμε στην εξυγίανση των συστημικών τραπεζών και στη μείωση των κόκκινων δανείων, τα οποία αποτελούν μία από τις πιο βαριές θα έλεγα κληρονομίες της κρίσης.

- Ο δεύτερος στόχος ήταν και είναι, η διαμόρφωση ενός συμπληρωματικού εναλλακτικού χρηματοδοτικού συστήματος, ενός παράλληλου, το είπα κάποια στιγμή και κάποιοι το παρεξήγησαν, συστήματος χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία με επίκεντρο μία δημόσια αναπτυξιακή τράπεζα, θα αποτελούν ένα ισχυρό μοχλό παροχής στοχευμένων χρηματοδοτήσεων με έμφαση στη χρηματοδότηση επενδύσεων, κυρίως μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο εντάσσουμε και τις συνεταιριστικές τράπεζες και τράπεζες άλλες ειδικού σκοπού εφόσον υπάρξουν.

Και χαίρομαι διότι μπορώ σήμερα να πω ότι αυτό το παράλληλο σύστημα, αυτό το εναλλακτικό σύστημα, το οποίο βεβαίως θα λειτουργεί συμπληρωματικά και σε συνεργασία με τις τράπεζες, έχει ολοκληρωθεί από την άποψη της θεσμικής του συγκρότησης και προχωρεί η υλοποίηση του στην πράξη.

Ο νόμος για την Αναπτυξιακή Τράπεζα έχει ψηφιστεί από τη Βουλή με ευρεία συναίνεση, γεγονός πολύ σημαντικό για τέτοιο θεσμό και τώρα προχωρά η υλοποίηση του. Στο μεταξύ έχει προχωρήσει η θεσμοθέτηση και η δημιουργία στοχευμένων εργαλείων και προγραμμάτων, τα οποία υπερβαίνουν τα 30 και αθροίζουν πόρους της τάξης των 7,8 δισ. ευρώ ικανούς να ενεργοποιήσουν την επόμενη τριετία επενδύσεις της τάξης των 22 δισ. ευρώ. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν μια «πρόικα» με την οποία ξεκινά η Αναπτυξιακή Τράπεζα.

Ορισμένα από τα προγράμματα αυτά σχεδιάζονται/σχεδιάστηκαν και υλοποιούνται σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, αλλά είναι αποκλειστικά από δικούς μας εθνικούς πόρους. Η μόνη θεσμική εκκρεμότητα που έχει μείνει είναι η ψήφιση του νόμου για τις μικροπιστώσεις ο οποίος έχει κατατεθεί αλλά δεν έχει ψηφιστεί, δεν ξέρω αν θα προλάβει να τον ψηφίσει η Βουλή πριν από τις εκλογές, αλλά σίγουρα μετά τις εκλογές, πιστεύω, θα γίνει νόμος του κράτους.

Τα προγράμματα και τα εργαλεία αυτά μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Πρώτον, πρόκειται για προγράμματα που χορηγούν δάνεια μέσω των τραπεζών με χαμηλό, επιδοτούμενο επιτόκιο. Μεταξύ αυτών είναι το Ταμείο Επιχειρηματικότητας II με 1 δισ. ευρώ και ένα νέο Ταμείο επίσης με 1 δισ. ευρώ, το Ταμείο Υποδομών, που χρηματοδοτεί με χαμηλό επιτόκιο δάνεια για έργα μικρών υποδομών, ενεργειακά, αναπλάσεων, αστικής ανάπτυξης, περιβάλλοντος, κ.ά.

- Δεύτερον, προγράμματα που χορηγούν εγγυήσεις με βάση τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι, παίρνουν τα δάνειά τους από τράπεζες. Ειδικά για τον αγροτικό χώρο ο οποίος, μετά την απορρόφηση και κατάργηση της Αγροτικής Τράπεζας παραμένει χωρίς επαρκή χρηματοδότηση, έχουμε σχεδιάσει από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ένα πρόγραμμα μικροπιστώσεων και ένα πρόγραμμα εγγυήσεων για μεγαλύτερα δάνεια. Βρίσκονται και τα δυο στο στάδιο της προετοιμασίας των σχετικών προκηρύξεων για τους φορείς που θα αναλάβουν τη διαχείρισή τους
- Μια τρίτη ομάδα χρηματοδοτικών εργαλείων είναι η δημιουργία επενδυτικών Ταμείων ειδικού επενδυτικού σκοπού. Η προκήρυξη από το ΤΑΝΕΟ είναι ήδη ανοιχτή και υποβάλλονται προτάσεις οι οποίες αξιολογούνται. Η καινοτομία εδώ είναι ότι αντί το κράτος να επιχορηγεί ιδιωτικές επενδύσεις συμμετέχει από κοινού με ιδιωτικά κεφάλαια στη σύσταση Ταμείων τα οποία επενδύουν σε νέες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις σε φάση αναδιάρθρωσης και ανάπτυξης, με σκοπό να αποσυρθούν έπειτα από ένα διάστημα. Με τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνουμε σημαντικούς σκοπούς: Πρώτον, με το δημόσιο χρήμα κινητοποιούμε ιδιωτικά κεφάλαια· δεύτερον το Δημόσιο συμμετέχει όχι μόνο στο ρίσκο αλλά και σε πιθανά κέρδη τα οποία στη συνέχεια μπορούν να επανεπενδυθούν σε νέα ταμεία κοκ· τρίτον, με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένας μηχανισμός που μας επιτρέπει να επηρεάσουμε την κατεύθυνση της ανάπτυξης, την κλαδική ανάπτυξη, κοκ. Για παράδειγμα, μαθαίνω ότι αρκετοί φάκελοι έχουν κατατεθεί με ενδιαφέρον να δημιουργηθούν Ταμεία που να επενδύουν σε μικρές επιχειρήσεις, καινοτόμες, ιδίως στο χώρο της αγροδιατροφής. Αυτό, επομένως, είναι ένα εργαλείο για να ενισχύσουμε τον κλάδο της αγροδιατροφής. Το ίδιο προβλέπουν, όμως και ταμεία για 4^η Βιομηχανική Επανάσταση, για καινοτόμες δράσεις. Και πρέπει να πω ότι το πεδίο αυτό είναι ανοιχτό: Εφόσον εντοπίσουμε μία νέα ανάγκη, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα νέο Ταμείο και να προχωρήσουμε στην αναζήτηση κεφαλαίων για την ενεργοποίηση σε όποιον τομέα ή κλάδο έχει νόημα να συμβεί αυτό.

Σε όλα αυτά τα εργαλεία -δανειακά, εγγυοδοτικά και επενδυτικά- οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο. Θα ήθελα να αναφέρω έναν ακόμη τομέα, τη δυνατότητα πρόσβασης μικρών επιχειρήσεων σε ομολογιακά δάνεια. Η προκήρυξη προβλέπει τη δημιουργία Ταμείων μαζί με ιδιώτες, τα οποία θα εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, από τα οποία θα μπορούν να ωφελούνται μικρές επιχειρήσεις. Και στο Χρηματιστήριο υπάρχει μία διερεύνηση να δούμε κατά πόσο, συλλογικά, τα ομολογιακά δάνεια ομάδων μικρών επιχειρήσεων θα μπορούν να μπουν για διαπραγμάτευση.

Ο ρόλος των συνεταιριστικών τραπεζών

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να υπογραμμίσω ευρύτερα τη σημασία των συνεταιριστικών τραπεζών. Βέβαια οι ελληνικές συνεταιριστικές τράπεζες στη χώρα μας επλήγησαν βαρύτερα από την κρίση αλλά και από ένα καθεστώς διακρίσεων σε βάρος τους και άλλων εμποδίων που δυσκόλευαν τη δράση τους. Έτσι από τις 17 συνεταιριστικές τράπεζες που υπήρχαν ως το 2011, τελικά έμειναν 7. Ωστόσο, παρά το μικρό αριθμό και τα σχετικά μικρά μεγέθη τους, ο ρόλος τους είναι σημαντικός αφενός γιατί καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες όπου λειτουργούν αφετέρου γιατί η ύπαρξή τους σηματοδοτεί τη δυνατότητα ανάδειξης ενός εναλλακτικού τρόπου τραπεζικής, ο οποίος επιδιώκει την οικονομική βιωσιμότητα, αλλά λαμβάνει υπόψη του και μια σειρά από κοινωνικά, οικολογικά και αναπτυξιακά κριτήρια.

Κι αυτό στη χώρα μας είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Και τούτο γιατί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από μια ακραία συγκεντροποίηση αφού 4 συστημικές τράπεζες ελέγχουν το 97-98% του κλάδου. Το γεγονός αυτό συνιστά παράγοντα δυνητικής αστάθειας, αν το τραπεζικό σύστημα δεν αποκτήσει διαφοροποίηση και πλουραλισμό μέσω της ανάπτυξης και εναλλακτικών τραπεζικών και χρηματοδοτικών φορέων.

Τέλος, η συγκεντροποίηση του τραπεζικού συστήματος, το κλείσιμο μέσω των εξαγορών και των συγχωνεύσεων που προηγήθηκαν συνοδεύεται και από μια δραστική μείωση των υποκαταστημάτων και συρρίκνωση των δικτύων. Στη Βουλή μας έρχονται πάρα πολλές φορές αιτήματα πόλεων, κωμοπόλεων, περιοχών ολόκληρων που μένουν χωρίς υποκατάστημα τράπεζας, γεγονός που αρχίζει και κάνει αισθητό το φαινόμενο του τραπεζικού αποκλεισμού. Και από αυτή την άποψη, ο ρόλος των συνεταιριστικών τραπεζών είναι πάρα πολύ σημαντικός και πρέπει να δούμε, όχι μόνο πώς θα αναπτυχθούν οι τράπεζες που υπάρχουν, αλλά πώς θα αναπτυχθεί ο θεσμός.

Για τους λόγους αυτούς, η παρούσα κυβέρνηση ακολούθησε, από την αρχή που ανέλαβε, μια πολιτική στήριξης των συνεταιριστικών τραπεζών. Δημιουργήσαμε μια ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας και συνεργασίας τόσο μέσω της Αντιπροεδρίας της Κυβέρνησης όσο και επιμέρους Υπουργείων. Ανταποκριθήκαμε σε αιτήματα για θεσμικές αλλαγές. Καταργήσαμε διακρίσεις που υπήρχαν σε βάρος τους, στηρίξαμε διαδικασίες ανακεφαλαιοποίησής τους, όπου χρειάστηκε, και είμαστε σε διαρκή διάλογο, αφού υπάρχουν ακόμα ανοιχτά θέματα, τα οποία πρέπει να αντιμετωπίσουμε.

Βεβαίως οι υφιστάμενες συνεταιριστικές τράπεζες δεν μπορούν να καλύψουν όλες τις ανάγκες χρηματοδότησης, γι' αυτό με τη συνεργασία και των γερμανικών Sparkassen δημιουργήσαμε στο Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης μία επιτροπή με την οποία προσπαθήσαμε να διερευνήσουμε τη δυνατότητα ίδρυσης περιφερειακών τραπεζών με τη συμμετοχή της περιφερειακής και της τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δυστυχώς το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν το επιτρέπει. Για το λόγο αυτό, αυτό το οποίο

τουλάχιστον κάναμε και μπορεί να δώσει μία βοήθεια, προβλέπουμε στο νόμο που ψηφίσαμε τη δυνατότητα δημιουργίας παραρτημάτων της Αναπτυξιακής Τράπεζας, ανά Περιφέρεια ή και τοπικά, τα οποία σε συνεργασία με τις συνεταιριστικές τράπεζες να μπορούν να διαμορφώσουν κοινά προγράμματα για τις τοπικές ανάγκες.

Ένα οικοσύστημα χρηματοδοτικών εργαλείων και η σημασία της εμπιστοσύνης

Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι βγαίνοντας από τα Μνημόνια, παρά τα θεσμικά και άλλα προβλήματα και εμπόδια που είχαμε και τη συσσωρευμένη καχυποψία που αντιμετωπίζαμε αρχικά από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, καταφέραμε να χτίσουμε μια αξιόπιστη σχέση, τόσο με τους θεσμούς όσο και με τους χρηματοδοτικούς φορείς στην Ευρώπη και διεθνώς· μπορέσαμε να δημιουργήσουμε το θεσμικό πλαίσιο για ένα οικοσύστημα χρηματοδοτικών εργαλείων και μέσων, υποστηρικτικό προς την περιφερειακή ανάπτυξη, για τη μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα, ένα σύστημα που τώρα πια θα αρχίσει να αποδίδει. Είναι στο χέρι μας αυτό το οικοσύστημα να το αξιοποιήσουμε σωστά να το προστατεύσουμε από υπονομεύσεις και να το αναπτύξουμε περαιτέρω.

Η τραπεζική στην υπηρεσία των κοινωνικών αναγκών

Ο χρηματοπιστωτικός χώρος είναι ένα χώρος πρωτίστως κοινωνικής ευθύνης. Το κέρδος είναι αναγκαίο στοιχείο βιωσιμότητας, αλλά δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός. Η εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινωνίας, η μείωση των περιφερειακών και κοινωνικών ανισοτήτων, η ανάδειξη νέων παραγωγικών δυνατοτήτων, η διαμόρφωση συγκριτικών πλεονεκτημάτων, η ενθάρρυνση καινοτόμας και κοινωνικά υπεύθυνης επιχειρηματικότητας, η προώθηση μιας ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς είναι μεταξύ των πρωταρχικών σκοπών μας.

Με τις σκέψεις αυτές είναι αυτονόητη η στήριξη μας σε κάθε πρωτοβουλία που υπηρετεί αυτούς τους σκοπούς. Ταυτόχρονα, όμως, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού που επικρατεί διεθνώς και στη χώρα μας ο σεβασμός των ηθικών αρχών και αξιών δεν μπορεί να αφεθεί στην καλή θέληση των τραπεζών. Ευθύνη της Πολιτείας και της πολιτικής είναι να μεταφράζουν τις εν λόγω αξίες σε νόμους και κανονιστικά πλαίσια και να τους εξοπλίζει με την υποχρεωτικότητα της ισότιμης και καθολικής ισχύος. Και αυτό μας υπενθυμίζει ότι η διάκριση μεταξύ προοδευτικής και συντηρητικής προσέγγισης, η διάκριση μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς παραμένει πολιτικά ενεργή και κοινωνικά κρίσιμη.